

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ (BÖTE) BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL AĞ KULLANIM PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ

Songül KARAKUŞ

Bitlis Eren Üniversitesi Mühendislik- Mimarlık Fakültesi Elektrik- Elektronik
Mühendisliği Bölümü, Bitlis / Türkiye

skarakuş@beu.edu.tr

Asaf VAROL

Fırat Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Yazılım Mühendisliği Bölümü, Elazığ / Türkiye

varol.asaf@gmail.com

ÖZET

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte artık internet hayatımızın vazgeçilmezi olmuştur. Özellikle web 2.0 araçlarının kullanılmasıyla da internete olan ilgi daha da artmaktadır. Bilindiği üzere sosyal ağlar üyelik gerektirir ve üyeler etkileşimli birbiri ile haberleşebilir. İnternet platformu eğlenceli bir atmosferdir.

Bu çalışma Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket öğrencilere uygulanmıştır ve veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Analiz sırasında yüzde, frekans, standart sapma kullanılmıştır. Maddelerin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek için faktör analizi, cronbach alfa ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testleri uygulanmıştır.

Bu çalışmada internetin bir parçası olan sosyal ağlar ele alınmıştır. Anket sonuçları değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Sonuçta bazı tavsiyeler sunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyal ağlar, sosyal ağ kullanımı, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE), internet kullanımı

DETERMINATION OF STUDENTS' SOCIAL NETWORK USER PROFILES AT THE DEPARTMENT(CEIT) OF COMPUTER EDUCATIONAL AND INSTRUCTIONAL TECHNOLOGY

ABSTRACT

Thanks to rapid development of technology, Internet is an indispensable part of our lives. The usage of the Internet has been increased with the using of Web 2.0 tools. As it is well known that Internet requires membership, and the members can communicate interactively each other. Social network platforms are funny atmosphere.

This study applied to the students of the Department of Computer Education and Instructional Technology (CEIT). A survey that developed by the Authors conducted to the students and the data was analyzed using SPSS software. During running of the analysis the frequency and standard deviation methods are used. Factor analysis, Cronbach's alpha and KMO (Kaiser- Meyer- Olkin) tests was applied.

In this study, we are dealing with social network that is a part of Internet. The results of the survey are evaluated and analyzed. Finally, some recommendations are submitted.

KEYWORDS: Social networks, usage of social network, Computer Educational and Instructional Technology (CEIT), usage of Internet.

GİRİŞ

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte meydana gelen değişimler diğer alanlarda olduğu gibi insanların sosyal hayatını ve sosyal iletişimini de kapsayan bir dönüşümü ortaya çıkarmıştır. Devam eden bu dönüşüm teknoloji ve teknoloji kullanımını da etkilemektedir (Çoklar, 2010; akt: Karal & Kokoç, 2010). Yaşanan gelişmeler ve internetin sunduğu imkânlar özellikle genç insanların sosyalleşme ve çevrimiçi haberleşme alanlarını etkilemiştir (Gemmill & Peterson, 2006, Wang, Moon, Kwon, Evanc & Stefanone, 2010).

İnternet; dünya çapında yaygın olan ve birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan (TCP/IP protokolü ile) insan hayatını kolaylaştıran ve gittikçe büyüyen bir bilgisayar ve iletişim ağıdır. İnternet, bilgiye erişimi arttıran ve bilginin verimli kullanımını sağlayan web 2.0 araçlarının kullanılmasıyla birlikte farklı bir döneme girmiştir (Thomas, 2009; Özer & Varol, 2007). Web 2.0 kullanıcı merkezli, kullanıcıların bir şeyler katmasıyla var olan, hareket ve kullanım kolaylığı sağlayan yeni nesil internet sistemidir. Bu sistemin gelişmesiyle birlikte günümüzde daha farklı internet ortamları kullanılmaya başlanmıştır. Bunlardan bir tanesi de sosyal ağ siteleridir (Karal & Kokoç, 2010; Varol & Aydın, 2010).

Sosyal ağ kavramı olarak; belirli bir amaç doğrultusunda insanların duygu ve düşüncelerini paylaşmalarına izin veren ve birbirleriyle iletişimlerini kolaylaştıran internet üzerinde bulunan bir topluluk anlamına gelmektedir (Mahajan, 2009). Sosyal ağ siteleri ise (Facebook, Twitter, Google+ vb.) kullanıcılara birbirlerine fotoğraf, video

göndermelerine izin veren, birbirlerine genel veya özel çevrimiçi mesaj göndermelerine izin veren ve bu sayede iletişim kurmalarını sağlayan internet topluluklarıdır (Pempek, Yermolayeva & Calvert, 2009). Sosyal ağ siteleri günlük olay ve haberlerin paylaşımı için de önemli araçlardır (Gülbahar, Kalelioğlu & Madran, 2010). Bir başka tanıma göre de sosyal ağ siteleri sınırları belli olan bir sistem içerisinde kullanıcı bilgilerinin kullanıcı hesap sahibinin iznine göre açık veya kısmen açık olduğu, kullanıcıların listelendiği ve bu kullanıcılar arasında paylaşımın olduğu web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Boyd & Ellison, 2007). Sosyal ağ sitelerinin kullanıcı sayıları her geçen gün artmaktadır. Üyelik ile çalışan bu sitelere dünyanın her tarafından erişilip kolaylıkla üye olunabilmektedir. Bu sayede örneğin; Türkiye’den birisi rahatlıkla başka bir ülkedeki birisiyle arkadaş olabilmektedir (Acun,2009).

Bu çalışmada internetin bir parçası olan sosyal ağlar ele alınmış ve teknoloji ile yakından ilgili olan BÖTE bölümü öğrencilerinin interneti daha çok hangi amaçla kullanıldığına bakılarak, sosyal ağlara ilişkin profilleri belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

2010-2011 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yapılan bu araştırmanın evrenini Türkiye’deki tüm Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümü 1. Sınıf öğrencileri, örneklemini ise, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi BÖTE Bölümü 1. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma tarama modelinde yapılmıştır. Çünkü tarama modelleri, bir olay ya da durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan modellerdir. Var olan olay ya da durum, kendi koşulları içinde ve olduğu şekliyle tanımlanır (Karasar,1999).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sosyal Ağ Kullanım Profili Ölçeği” ile elde edilmiştir. Bu ölçek 2 kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda kişisel bilgiler, ikinci kısımda ise sosyal ağlarla ilgili 5’ likert tipinde hazırlanan sorular yer almaktadır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin analizinde frekans, yüzde, standart sapma ve anket maddelerinin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesinde ise cronbach alfa ve KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi kullanılmış ve faktör analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Hazırlanan çalışmanın birinci bölümüne ait bulgular Tablo 1-7’de yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin İstatistikî Olarak Cinsiyet Değişkenine Göre Profil Bulguları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	33	44
Erkek	42	56
Toplam	75	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan toplam öğrenci sayısı 75’tir. Bu öğrencilerin 33 tanesi (%44) kız, 42 tanesi (% 56) ise erkektir.

Tablo 2: Öğrencilerin İstatistikî Olarak Öğrenim Türü Değişkenine Göre Profil Bulguları

Öğrenim Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
1.Öğretim	35	46.7
2.Öğretim	40	53.3
Toplam	75	100

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan 75 öğrenciden 35 tanesinin (% 46.7) 1. Öğretim, 40 tanesinin (% 53.3) ise 2. Öğretim öğrencisi olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin İstatistikî Olarak Mezun Olduğu Okul Türü Değişkenine Göre Profil Bulguları

Mezun Olduğu Okul Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Düz Lise	15	20
Meslek / Teknik Lise	55	73.3
Anadolu / Fen Lisesi	5	6.7
Toplam	75	100

Tablo 3’te öğrencilerin mezun olduğu okul türü yer almaktadır. Tabloya bakıldığında 15 öğrencinin (%20) düz lise, 55 öğrencinin (% 73.3) meslek /teknik lise çıkışlı, 5 tanesinin (% 6.7) ise anadolu/ fen lisesi çıkışlı olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Öğrencilerin İstatistikî Olarak İnternet Durumu Değişkenine Göre Profil Bulguları

Evde İnternet Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	37	49.3
Hayır	38	50.7
Toplam	75	100

Öğrencilere evlerinde internet bağlantısı olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 4’te bu soruya karşılık cevaplara ait veriler görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde 37

öğrencinin (% 49.3) evinde internet bağlantısının olduğu, 38 öğrencinin (% 50,7) ise evinde internet bağlantısının olmadığı görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencilerin İstatistikî Olarak Günde Ortalama İnternet Kullanımı Profil Bulguları

Günde ortalama internet kullanım süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
0-1 saat	35	46.7
1-3 saat	29	38.7
3-5 saat	11	14.7
5-7 saat		
7 ve üstü		
Toplam	75	100

Tablo 5’te öğrencilerin günde ortalama kaç saat internete girdikleri görülmektedir. Öğrencilerin 35 tanesi (% 46.7) interneti günde ortalama 0-1 saatleri arasında kullanırken, 29 tanesi (% 38.7) 1-3 saatleri arasında kullanmaktadır. 11 tanesi (% 14.7) ise 3-5 saatleri arasında kullanmaktadır. Tablo dikkatlice incelendiğinde 5-7 saat ve 7 ve üstü seçeneklerinin boş olduğu görülmektedir. Öğrenciler bu seçenekleri işaretlememişlerdir. Bu da öğrencilerin evlerinde internet bağlantısı olmadığı için internete o kadar fazla giremedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6: Öğrencilerin İstatistikî Olarak İnterneti Daha Çok Hangi Amaçla Kullandığına Dair Profil Bulguları

İnterneti kullanım amacı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Ödev araştırmak	27	36
Sosyal ağ sitesine girmek	39	52
Oyun oynamak	3	4
Film /Müzik	6	8
Toplam	75	100

Tablo 6’da öğrencilerin interneti daha çok hangi amaçla kullandığına dair sonuçlar yer almaktadır. Öğrencilerin 27 tanesi (% 36) ödev araştırmak, 39 tanesi (% 52) bir sosyal ağ sitesine girmek, 3 tanesinin (% 4) oyun oynamak ve 6 tanesinin (% 8) ise film/müzik için kullandığı görülmektedir. Dikkat edildiğinde sosyal ağ için kullanım 1. sırada yer almaktadır.

Tablo 7’de öğrencilerin en çok hangi sosyal ağ sitesini kullandığına ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 54 öğrencinin (%72) Facebook’u, 9 tanesinin (%12) Twitter’ı, 1 tanesinin (% 1.33) Myspace’i ve 11 tanesinin (% 14.67) ise Google+’ı kullandığı sonucuna ulaşılabilir. Bu da Facebook’un sosyal ağlar içerisinde 1. sırada yer aldığını göstermektedir. Orkut ve Friendfeed’i kullanan öğrenci yoktur.

Tablo 7: Öğrencilerin İstatistiki Olarak En Çok Hangi Sosyal Ağ Sitesini Kullandığına Dair Profil Bulguları

En çok kullanılan sosyal ağ	Frekans (f)	Yüzde (%)
Facebook	54	72
Twitter	9	12
Orkut		
Myspace	1	1.33
Friendfeed		
Google +	11	14.67
Toplam	75	100

Tablo 8’de anketin 2. bölümüne ait sorular ve sorulara verilen cevaplar çerçevesinde sonuçlar yer almaktadır. 5’li likert tipinde geliştirilen ankette 1.00-1.80 kesinlikle katılmıyorum, 1.81-2.60 katılmıyorum, 2.61-3.40 kararsızım, 3.41- 4.20 katılıyorum ve 4.21- 5.00 kesinlikle katılıyorum anlamındadır.

Tablo 8: Sosyal Ağlara Yönelik Tutumlara İlişkin Bulgular

Tutumlar	N	X	SS
S.1. Sosyal ağlarda verdiğim kişisel bilgiler doğrudur.	75	3.8667	1.2663
S.2. Sosyal ağlarda paylaştıklarım beni ifade ediyor.	75	3.6533	1.2024
S.3. Sosyal ağlar eğitsel açıdan oldukça iyidir.	75	3.0133	1.0842
S.4. Sosyal ağlarda paylaşılanlar gelenek ve göreneklerime aykırıdır.	75	2.6933	1.1386
S.5. Sosyal ağları daha çok arkadaş edinmek için kullanırım.	75	2.2533	1.1281
S.6. Sosyal ağları yeni bilgiler edinmek için kullanırım.	75	3.6133	1.1377
S.7. Sosyal ağlar iletişimi güçlendirir.	75	3.7067	1.1714
S.8. Sosyal ağlar farklı toplulukları bir araya getirir.	75	3.9733	0.9000
S.9. Sosyal ağlar eleştirel bir düşünme ortamı oluşturur.	75	3.7067	0.9832
S.10. Derslerimizde sosyal ağ sitelerinden yararlanmak isterim.	75	3.6933	0.9996
S.11. Eski arkadaşlarımı aramak ve onlarla yeniden iletişime geçmek için kullanıyorum.	75	4.0400	1.0454
S.12. İlgi alanıma giren grupları takip etmek için kullanıyorum.	75	3.8533	1.0487
S.13. Düşüncelerimi diğer insanlarla paylaşmak için kullanıyorum.	75	3.8533	0.9821
S.14. Beğendiğim şeyleri (müzik, yazı, fotoğraf vb.) paylaşmak için kullanıyorum.	75	3.8400	1.0531
S.15. Farklı kültürlerden olan insanlarla tanışmak için kullanıyorum.	75	2.9467	1.1495
S.16. Yabancı dilimi geliştirmek amacıyla kullanıyorum.	75	2.7733	1.1691
S.17. Sosyal ağları güncel, farklı bilgi ve düşüncelerle karşılaşmak amacıyla kullanıyorum.	75	3.6267	1.0625
S.18. Sosyal ağlar hoşgörülü olmamızı sağlar.	75	2.9200	1.1241
S.19. Sosyal ağlardaki tartışmalarda kendimi daha iyi ifade edebiliyorum.	75	3.2667	1.2006
S.20. Sosyal ağlar kullanıcıların yazma becerilerini geliştirir.	75	3.5733	1.2211
S.21. Sosyal ağları gündemi yakından takip etmek için kullanırım.	75	3.7333	1.1069
S.22. Sosyal ağ sitelerinde kendimi güvende hissediyorum.	75	2.8133	1.1933
S.23. Sosyal ağlarda zamanımı boşa harcıyorum.	75	2.7067	1.2167

S.24. Sosyal ağlardaki hesaplarımı kontrol etmediğim zaman huzursuz oluyorum.	75	2.7733	1.1920
S.25. Sosyal ağlarda verilen bilgilerin doğru olduğuna inanmıyorum.	75	3.0400	1.0959
S.26. Sosyal ağlar kullanıcıların davranışlarını olumsuz yönde etkiler.	75	2.8667	1.0044
S.27. Sosyal ağlar mesleki gelişimime katkıda bulunuyor.	75	3.1600	1.1275
Toplam	75	3.3318	1,1483

Başlangıçta 34 madde olarak geliştirilen ölçeğin yapılan geçerlik ve güvenirlik testleri sonucunda Cronbach alfa değeri 0.621 çıkmıştır. Yapılan faktör analizi sonucuna göre ise, anketin güvenirliğini artırmak için 7 madde anketten çıkarılmış ve kalan 27 soruda Cronbach alfa değeri 0.741 bulunmuştur. KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) testi sonucuna göre ise, 0.659 çıkmıştır. Tablo 8’de geriye kalan 27 soru ve bu sorulara ait aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde 1 ve 2 nolu maddelerde öğrencilerin sosyal ağlarda doğru bilgiler verdikleri ($x=3.8667$) ve kendilerini ifade eden şeyler paylaştıkları ($x=3.6533$) görülmektedir. 11. maddeye bakıldığında ise ($x=4.0400$) öğrencilerin sosyal ağları eski arkadaşlarını bulmak ve onlarla yeniden iletişime geçmek için kullandıkları görülebilir. Aynı zamanda öğrencilerin 5. maddede sosyal ağları daha çok arkadaş edinmek için kullandıkları ($x=2.2533$), 15. maddede ifade edilen farklı kültürlerden olan insanlarla tanışmak ($x= 2.9467$) ve 16. maddedeki yabancı dilini geliştirmek amaçlı kullanım ($x=2.7733$) konularında kararsız bir tutum sergiledikleri görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına bakıldığında %52 gibi büyük bir oranda sosyal ağ amaçlı kullanımları söz konusudur. İnternette geçirilen vakit düşünüldüğünde ise, öğrencilerin yarısının en az 1 saat bilgisayar başında olduğu görülmektedir. Bu değer yaklaşık %52’sini öğrenci sosyal ağ üzerinde geçirdiği düşünüldüğünde, günlük sosyal ağ için harcanan sürenin bu grup için en az yarım saat olduğunu söylemek mümkündür.

Facebook’un kullanılan sosyal ağlar içerisinde 1. sırada yer aldığı da görülmektedir. Zaten kullanıcı sayısının her geçen gün hızla artması da bunu destekler niteliktedir. Türkiye’de sosyal ağların bu yoğunluğunu etkileyen en önemli faktör Türk insanının internet kullanma alışkanlıklarıdır. Facebook önceleri arkadaşlık ve çevre edinme amacıyla kullanılmaya başlanmış ve Türkiye’de 13 milyona yakın Türk üyesiyle 1. likten vazgeçmeyecek gibi görünmektedir (Büyüksener, 2009).

Bu çalışma sadece BÖTE bölümüne uygulanmıştır. Benzer bir çalışma farklı bir alana uygulanabilir. Aynı zamanda bu çalışma üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Farklı bir yaş grubuna ya da okul türüne göre uygulanabilir. Çalışma sadece 1. sınıflara uygulanmıştır. Değişik sınıf türlerinde de uygulamalar yapılabilir. Aynı zamanda birden fazla bölümde uygulanarak sonuçlar bölümlere göre karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

Acun, R. (2009). SOSYAL AĞLAR YOLUYLA KATILIM KÜLTÜRÜ OLUŞTURMA: KAYNAKÇA.INFO ÖRNEĞİ. Aralık 19, 2011 tarihinde http://www.kaynakca.info/eser_dosya/4_katilimkulturu.pdf adresinden alındı.

Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history and scholarship. *Journal of Computer- Mediated Communication*, 13(1).

Büyükşener, E. (2009). Türkiye’de Sosyal Ağların Yeri ve sosyal Medyaya Bakış. Aralık 19, 2011 tarihinde <http://inet-tr.org.tr/inetconf14/bildiri/61.doc> adresinden alındı.
Çoklar, A.N. (2010). Ailede Dönüşümler. H. F. Odabaşı içinde, *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Işığında Dönüşümler* (s. 185-208). Ankara: Nobel Yayın.

Gemmill, E., & Peterson, M. (2006). Technology Use Among College Studens: Implications for Student Affairs Professionals. *NASPA Journal*, 43(6), 280-300.

Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. & Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *XV. Türkiye’de İnternet*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ).

Karal, H., & Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.

Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Mahajan, P. (2009). Use of social networking in s linguistically and culturally rich India. *The International Information & Library Review*, 41(3), 129-136.

Özer, Z., Varol, A. "Web’de Genç Teknik: Ajax”, *Ulusal Teknik Eğitim, Mühendislik ve Eğitim Bilimleri Genç Araştırmacılar Sempozyumu (UMES 2007)*, 20-22 Haziran 2007, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Bildiriler Kitabı, S. 167-170.

Pempek, T. A., Yermolayeva, Y. A., & Calvert, S. L. (2009). College students’ social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(3), 227-238.

Thomas, M. (2009). *Handbook of Research on Web 2.0 and Second Language Learning*. America: Information Science Reference.

Varol, A., Aydin, O., “Social Network Analysis: A Case Study in Turkey”, *7th International Conference on Intellectual Capital, Knowledge Management & Organisational Learning*, The Hong Kong Polytechnic University, Hong Kong China, 11-12 November 2010, p. 471-479.

Wang, S. S., Moon, S.-II., Kwon, K.H., Evanc, C.A., & Stefanone, M. A. (2010). Face off: Implications of visual cues on initiating friendship on Facebook. *Computer in Human Behavior*, 226-234.